

Refining HE Apprenticeships
with Enterprises in Europe

Korkeakoulujen työssä oppimista koskevat sopimuskäytännöt

Ohjeet kaikkien osapuolien kannalta
onnistuneen sopimuksen tekemiseksi

ApprEnt-konsortio:

European university continuing education network, **eucen** (BE)
Université de Bretagne Occidentale, UBO (FR)
Danube University of Krems, DUK (AT)
University of Tallinn, UT (EE)
Universidade de Aveiro, UA (PT)
University of Turku, UTU (FI)
Università di Catania, UNICT (IT)
Universidad Complutense de Madrid, UCM (ES)
Chamber of Commerce Brest (FR)
Senate (AT)
Estonian Chamber of Commerce and industry (EE)
Associação Industrial de Aveiro (PT)
Federation of Finnish Enterprises, Southwest region (FI)
Asociación de empresarios del Henares (ES)
Fundació Bosch i Gimpera (ES)

Julkaisija: **eucen**, Barcelona, Spain, 2019, <http://www.eucen.eu>

Tekijät: Carme Royo, Francesca Uras

Toimituskunta: The ApprEnt-konsortio

Taitto: Jordi Sanchez

Viittaus: Carme Royo, Francesca Uras (Ed.) (2019): *Guidelines for a Higher Education Apprenticeship Model Agreement - Advice to make your own model agreement suitable for all parties*. ApprEnt tools for Higher Education Apprenticeship in Europe series. ISSN: 2706-6576 © The ApprEnt consortium, 2019

Tämä dokumentti on saatava sähköisenä versiona hankkeen verkkosivuilta
<http://apprent.eucen.eu>

Kaikkia ApprEnt-hankkeen tuotoksia saa vapaasti käyttää käyttä ja levittää ei-kaupallisiin tarkoituksiin mainiten lähteen. Kaikki sisältö on lisensoitu, 4.0 international
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

ApprEnt-hanke (585163-EPP-1-2017-1-BE-EPPKA3-VET-APPREN) on toteutettu Euroopan komission tuella. Tämä julkaisu heijastaa ainoastaan kirjoittajiensa näkemyksiä eikä komissiota voida pitää vastuullisena julkaisun sisällöstä ja sen pohjalta tehdystä toiminnasta.

Johdanto

Korkeakoulujen työssä oppimisen ohjelmat tarjoavat opiskelijoille (so. harjoittelijoille) mahdollisuuden suorittaa opintoihinsa sisältyvä osio, jossa yhdistyy korkeakoulussa tapahtuva (teoreettinen) ja työpaikalla tapahtuva (käytännöllinen) oppiminen. Harjoittelijan odotetaan suoriutuvan tehtävistään työpaikalla suhteellisen hyvin, mutta hänen ei odoteta korvaavan ketään toista henkilöä eikä hänen odoteta olevan vastuussa tärkeistä päätöksistä tai hyvin monimutkaisista työtehtävistä. Hänestä on työpaikalle lisäarvoa hänen työskennellessään tietyssä korkeakoulun, työpaikan ja opiskelijan yhteisesti sopimassa projektissa. Vastaanottavalla työpaikalla on mahdollisuus kehittää yhtä tai useampaa asiaa (esim. markkinointi, tuotannon tehokkuus, suunnittelu), jota ei aiemmin ole voitu kehittää resurssin vähäisyyden tai ajan puutteen vuoksi.

Korkeakoulun, vastaanottavan työpaikan ja opiskelijan välisen suhteen on oltava kunnioittava, rehellinen ja hedelmällinen. On olennaisen tärkeää, että kaikki kolme osapuolta yhdessä määrittelevät harjoittelun tavoitteet, odotetut tulokset ja harjoittelujaksoa koskevat yleiset olosuhteet. Tällainen ennakkovalmistelu tekee harjoittelujaksosta paremman kokemuksen työpaikalle, harjoittelijalle ja korkeakoululle.

Yksi tämän ennakkovalmistautumisen tärkeä osa on valmistella ja allekirjoittaa sopimus¹, joka sitoo kaikki osapuolet yhteiseen tavoitteeseen. Keskusteltaessa ApprEnt-hankkeen (kahdeksasta eri maasta olevien) kumppanien kesken yhdestä yhtenäisestä mallisopimus pohjasta tuli kuitenkin selväksi, että yksi malli olisi haastava, sillä kaikilla mailla on erilainen lainsäädäntö ja kulttuuriset ominaispiirteensä sekä kaikilla korkeakouluilla omat sääntönsä.

Pohdinnan jälkeen päädyttiinkin laatimaan ohje, joka auttaa lukijaa ymmärtämään mallisopimukseen ehdotettujen erilaisten asioiden tärkeys. Mallissa on yhdistetty asioita olemassa olevista mallisopimuksista yhdeksi dokumentiksi (ks. liite 1). Käyttäjät voivat päättää, mikä heille sopii ja mikä ei, mukauttaen ohjeita omaan täydelliseen malliinsa, joka ottaa huomioon kansallisen ja organisaatiokohtaisen moninaisuuden!

¹ Tässä käsiteltävää mallisopimusta ei saa sekoittaa työsopimukseen, joka useimmissa maissa myös on tehtävä. Harjoittelua koskeva sopimus määrittää harjoitteluohjelman olosuhteet, sen rajat ja odotukset. Työsopimus yhdistää harjoittelijan työntekijänä tekemän työn työnantajaan noudattaen kansallista työlänsäädäntöä ja työpaikan ohjeistuksia.

Ohjeita käyttäjille

Alla olevat laatikot kytkeytyvät *mallisopimusesimerkkiin (liite 1)* ja *henkilökohtaiseen oppimissuunnitelmaesimerkkiin (liite 2)*. Hyödynnä näitä liitteitä nähdäksesi, kuinka muotoilla eri kohtia.

LAATIKKO 1

Johdantoteksti, joka kuvaa sopimuksen allekirjoittavat sopijaosapuolet:

Työssäoppimishjelmat ovat koulutuksia, joissa kolme osapuolta osallistuu oppimissuunnitelman ja saavutettavien tavoitteiden määrittelyyn. Näin ollen ApprEnt-konsortio suosittelee, että sopimuksen allekirjoittavat kaikki kolme osapuolta: korkeakoulu, työpaikka ja myös harjoittelija. Näin harjoittelija tuntee olevansa ydintoimija prosessissa, jonka keskiössä hän on.

LAATIKKO 2

Korkea-asteen työssä oppimisen ohjelman määrittely:

Virallinen ApprEnt-määritelmä laadittiin joustavaksi sallien hankekumppaneilta mukaan esimerkit, jotka täyttävät vähintään neljä kaikkiaan kuudesta tunnistetusta kriteeristä. Kaikki kuusi kriteeriä ovat kuitenkin niin tärkeitä, että ApprEnt-hanke suosittelee käyttäjiä soveltamaan niitä kaikkia, kuten on tehty liitteessä 1. Kehotammekin harkitsemaan kaikkien kuuden kriteerin mukaan ottamista omien mallien suunnittelussa ja myös kannustamaan myös muita tekemään näin kerrottaessa tästä mallista muille.

LAATIKKO 3

Kohta 1 – Sopimuksen tarkoitus:

Tässä kohdassa mainitaan koulutuksen tai ohjelman nimi, johon harjoittelija osallistuu. Samalla kuvataan, mistä korkeakoulujen työssä oppimisen ohjelmissa yleisesti ottaen on kyse.

LAATIKKO 4

Kohta 2 – Työssä oppimisen ja henkilökohtaisen oppimissuunnitelman organisointi:

On hyvin tärkeää, että sopimuksessa on liite, jossa kuvataan tarkasti sopijaosapuolet, kyseinen ohjelma ja henkilökohtainen oppimissuunnitelma (jonka malli liitteenä 2). On tärkeää korostaa, että tässä liitteessä on osio työpaikan, korkeakoulun ja harjoittelijan täytettäväksi. Henkilökohtaisen oppimissuunnitelman kohdassa 4 on kuvaus harjoittelijan toteuttamasta projektista (sitä täytettäessä tulee yrittää kuvata yksityiskohtaisesti oppimistulokset ja hankittavat osaamiset).

LAATIKKO 5

Kohta 3 – Korkeakoulun velvollisuudet:

Tässä kohdassa kuvataan, mihin korkeakoulu sitoutuu. Erityisesti nostamme liitteessä 1 mainituista seikoista esiin seuraavat neljä asiaa:

- a) korkeakoulun on nimettävä jokaiselle harjoittelijalle ohjaaja, joka on valmis työskentelemään tiiminä työpaikalla olevan työpaikkaohjaajan kanssa ja joka on osaamiseltaan soveltuva ohjaamaan harjoittelijan projektia ja siihen liittyviä tehtäviä,²
- b) korkeakoulu on vastuussa akateemisen vaatimukset täyttävän henkilökohtaisen oppimissuunnitelman laatimisesta ollen sitä tehdessä aina yhteydessä työpaikkaan ja harjoittelijaan,
- c) korkeakoulu pitää kirjaa läsnäoloista ja
- d) korkeakoulun vastuulla on pitää paperista ja sähköistä "harjoittelijan kansiota", jossa harjoittelu dokumentoidaan (esim. harjoittelusopimus, henkilökohtainen oppimissuunnitelma, palautetut oppimistehtävät, opintosuoritukset, työpaikan raportit, kokousmuistiot jne.).

LAATIKKO 6

Kohta 4 – Työpaikan velvollisuudet

Tässä kohdassa kuvataan, mihin työpaikka sitoutuu. Erityisesti nostamme liitteessä 1 mainituista seikoista esiin kuusi asiaa:

- a) työpaikan on sallittava harjoittelijan osallistua kokeisiin ja noudattaa työaika, joka mahdollistaa tarvittaessa läsnäolon opintoihin, vaikka tämä ei ole työpaikkojen laillinen velvollisuus,
- b) työpaikka pitää kirjaa läsnäoloista,
- c) työpaikan on nimettävä jokaiselle harjoittelijalle ohjaaja, joka on valmis työskentelemään tiiminä korkeakoulussa työskentelevän ohjaajan kanssa ja joka on osaamiseltaan soveltuva ohjaamaan harjoittelijan projektia ja siihen liittyviä tehtäviä ja jolla on vähintään samantasoinen koulutus, johon harjoittelija tähtää.²
- d) työpaikka on velvollinen osallistumaan korkeakoulun laatiman henkilökohtaisen oppimissuunnitelman tekemiseen,
- e) työpaikka on velvollinen toimittamaan paperiset tai sähköiset dokumentit (esim. harjoittelusopimus, henkilökohtainen oppimissuunnitelma, palautetut oppimistehtävät, opintosuoritukset, työpaikan raportit, kokousmuistiot) korkeakoulun ylläpitämään "harjoittelijan kansioon" ja

² ApprEnt-hanke suosittelee, että korkeakoulu- ja työpaikkaohjaajat valmistautuvat tehtäväänsä suorittamalla korkeakoulujen työssä oppimisen ohjaajille suunnatun koulutuksen. Tällaisesta koulutuksesta lisätietojen saamiseksi sopimuksessa voi viitata [ApprEnt-hankkeessa ohjaajille suunniteltuun koulutukseen](#).

- f) työpaikka myös sitoutuu tarjoamaan harjoittelijalle turvallisen ja terveellisen työympäristön – ottaen myös huomioon lait ja säädökset, jotka koskevat erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden oikeuksia ja/tai sosiaalista inklusiota.

LAATIKKO 7

Kohta 5 – Harjoittelijan velvollisuudet:

Tässä kohdassa kuvataan, mihin harjoittelija sitoutuu. Erityisesti nostamme liitteessä 1 mainituista seikoista esiin neljä asiaa:

- a) harjoittelijan tulee
- ▲ noudattaa työpaikan sisäisiä sääntöjä
 - ▲ työkennellä ahkerasti
 - ▲ havainnoida ammattillista salassapitoa – töihin etenemiseen liittyviä asioita voi käsitellä korkeakoululla käsitellä vain korkeakouluohjaajan kanssa,
- b) harjoittelija pitää päiväkirjaa eri tasoista tehtävistään ja teorian käytäntöön soveltamisesta – päiväkirja on korkeakoulu- ja työpaikkaohjaajan luettavissa koko ajan ja siitä otetut otteet voivat muodostaa osan korkeakoulun ylläpitämää harjoittelijan kansiota,
- c) harjoittelija osallistuu korkeakoulun laatiman henkilökohtaisen oppimissuunnitelmansa tekemiseen ja kertoo ennalta riittävästi tietoja, jotta lopullinen suunnitelma on tarkka ja paikkansapitävä,
- d) harjoittelija on poissaoloistaan yhteydessä työpaikka- ja korkeakouluohjaajaan.

LAATIKKO 8

Kohta 6 – Taitojen arviointi ja niistä annettava todistus:

Tässä kohdassa käyttäjiä kehoitetaan aluksi käymään läpi omat arviointimenetelmänsä ja mukauttamaan niitä – on otettava huomioon osaamistavoitteet ja hankitut taidot, osaamisen kehittyminen ohjelman aikana ja tarvittaessa myös rangaistukset.

Tärkeä osa arviointia on “harjoittelijan kansio”, johon kerätään kaikki näytöt edistymisestä ja tehdystä työstä ja joka on koottu korkeakoulussa yhteistyössä työpaikkaohjaajan ja harjoittelijan kanssa.

Tässä osiossa määritellään ohjelman läpäisemisen vähimmäisvaatimukset (läsnäolo, omistautuminen jne.).

Tähän kohtaan voi myös sisällyttää päättökokeen/-kokeiden tarvetta ja niiden olosuhteita koskevan ohjeistuksen. Kokeilla voidaan osoittaa henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa kuvattujen osaamistavoitteiden saavuttaminen. Oppimissuunnitelman osiossa 5 (liite 2) on tilaa arviointimenetelmille mukaan lukien käyttäytymisen arviointi sekä erimielisyystilanteiden ratkaiseminen tai arvioinnin keskeyttäminen.

Tässä osiossa voidaan myös kuvata, mitä tapahtuu, jos harjoittelija ei täysin saavuta asetettuja tavoitteita. Halutaanko tällöin tarjota hänelle uusi mahdollisuus? Myönnetäänkö hänelle suorituksestaan jokin vaihtoehtoinen palkkio?

LAATIKKO 9

Kohta 7 – Seuranta ja valvota:

Haluamme korostaa korkeakoulun ja työpaikan välisen yhteistyön ja hyvän vuorovaikutuksen tärkeyttä. Korkeakouluohjaajan ja työpaikkaohjaajan tulisi kokea, että yhdessä harjoittelijan kanssa he muodostavat tiimin. Säännöllinen vuorovaikutus (esim. kasvokkain, sähköpostilla tai virtuaalikokouksina) on tärkeää ja auttaa parantamaan harjoittelijan tuloksellisuutta.

LAATIKKO 10

Kohta 8 – Harjoittelijan taloudelliset palkkiot ja palkitseminen:

Vaikka olemme tietoisia, että kaikissa Euroopan maissa harjoittelijoiden taloudellista palkitsemista ei pidetä työssä oppimisen ohjelmien olennaisena osana, ApprEnt-konsortio voimakkaasti suosittelee rakentamaan uusia ohjelmia, joissa on mukana jonkinlainen harjoittelijoiden palkitseminen. Se on olennainen osa tällaisia ohjelmia. Se, toteutuuko palkitseminen viranomaisten maksamana palkkiona vai työpaikan maksamana palkkana, on ratkaistava paikallisen tilanteen ja resurssien perusteella korkeakoulujen ja työpaikkojen yhteistyönä. Mikäli palkitseminen toteutetaan palkkana, on työpaikan noudatettava kansallista lainsäädäntöä. Henkilökohtaiseen oppimissopimukseen on sisällytettävä myös sopimukselliset yksityiskohdat (ks. liite 2, kohta 6).

LAATIKKO 11

Kohta 9 – Sovellettava työlainsäädäntö:

Käyttäjien on viitattava kansalliseen lainsäädäntöönsä ja sisällytettävä sopimukseen asianmukaiset kohdat. Myös tämä kohta liittyy henkilökohtaiseen oppimissuunnitelmaan (liite 2, kohta 6).

Yksi tässä yhteydessä merkille pantava seikka on harjoittelijan myöhempi mahdollinen työllistyminen työpaikkaan, jossa työssäoppimisjakso on toteutettu. Sopimuksesta on käytävä ilmi, luetaanko harjoittelujakso koeajaksi ja/tai kokemulisää kerryttäväksi ajaksi ja vaikuttaako se eläkeikään. Näistä asioista on keskusteltava ja sovittava työpaikan sisällä ja sen kanssa.

LAATIKKO 12

Kohta 10 – Sopimuksen muuttaminen ja irtisanominen:

Kaikkien kolmen osapuolen – työnantaja, korkeakoulu ja harjoittelija – on yhdessä keskusteltava, sovittava ja allekirjoitettava sopimusta koskevat muutokset.

Suosittellemme, että sopimustekstin tueksi sen osaksi liitetään sopimuksen muuttamista koskeva kansallinen lainsäädäntö.

LAATIKKO 13

Kohta 11 – Erimielisyydet ja niiden ratkaisu:

Tämä kohta on hyvin yleisluontoinen. On tärkeää tunnistaa, miten erimielisyydet ratkaistaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja kuvata tämä sopimuksessa. Korkeakoulujen ja suurten yritysten tulisi pystyä auttamaan tämän kohdan laatimisessa, sillä ne käyttävät tällaista kohtaa virallisissa sopimuksissaan.

LAATIKKO 14

Sopimuksen päiväys ja allekirjoittaminen:

Kuten laatikossa 1 mainittiin, suosittelemme voimakkaasti, että harjoittelija allekirjoittaa sopimuksen. Tämä veisi suhdetta askeleen pidemmälle ja tekisi harjoittelijasta vastuullisemman ja tietoisemman häneen kohdistuvista odotuksista ja täytettävistä tavoitteista. Tämän vuoksi sopimus tulisi tulostaa kolmena kappaleena ja kaikkien osapuolten tulisi allekirjoittaa se.

Samaan tapaan toimitaan myös henkilökohtaisen oppimissuunnitelman kanssa. Kun kaikki kolme osapuolta allekirjoittavat sen, varmistetaan, että kaikki ovat yksimielisiä ja kaikilla on tieto mukana olijoista. Tämä auttaa heitä myös sopimaan esimerkiksi käytettävistä yhteydenpidon tavoista.

Liite 1 – Sopimusmalli

Tässä mallissa ovat mukana kaikki suositellut asiat, mutta tämä ei ole aito malli (ts. tätä ei ole todellisuudessa käytetty). Tavoitteena on kuvata, miten ohjeen suositukset kirjoitetaan auki. Voit käyttää mallia tehdessäsi myöhemmin omaa sopimusmalliasi.

Tämä sopimus on tehty seuraavien toimijoiden välillä:

- ▲ Henkilön asema [XXX] ja nimi [XXX], korkeakoulu [Korkeakoulun nimi XXX] (myöhemmin **korkeakoulu**), Y-tunnus [XXX], osoite [katu, numero, postinumero, kaupunki];
- ▲ Henkilön asema [XXX] ja nimi [XXX], [Yritys tai organisaatio XXX] (myöhemmin **työnantaja/harjoittelupaikka**), Y-tunnus [XXX], osoite [katu, numero, postinumero, kaupunki]; ja
- ▲ [XXX].yo Harjoittelijan nimi [XXX], (myöhemmin **harjoittelija**), opiskelijanumero [XXX], osoite [katu, numero, postinumero, kaupunki].

Yllä mainitut sopijaosapuolet sitoutuvat noudattamaan korkeakoulujen työssä oppimisen ohjelmien kuutta kriteeriä:

1. opiskelussa vuorottelee työpaikalla ja korkeakoulussa tapahtuva oppiminen,
2. koulutusmallissa sekä korkeakoulussa että työelämässä tapahtuvalla ohjauksella on suuri merkitys. Työnantaja ja korkeakoulu kantavat yhdessä vastuuta työpaikalla tarjottavista mielekkäistä oppimismahdollisuuksista taitavan työntekijän ohjauksessa. Näin harjoittelijalle taataan mahdollisuudet hankkia ammatissa tarvittavia tietoja, taitoja ja kompetensseja,
3. koulutusmalli on osa perus- ja/tai täydennyskoulutusta,
4. suoritettuaan koulutuksen harjoittelijat saavat pätevyyden tai sen osan ja saavat virallisesti tunnustetun todistuksen,
5. toiminta pohjautuu sopimukseen työnantajan ja harjoittelijan tai toisinaan työnantajan ja oppilaitoksen välillä ja
6. harjoittelijat ovat sopimussuhteessa työnantajaan ja korkeakouluun ja he saavat palkkaa tai muun korvauksen,

ja siksi **korkeakoulu, työnantaja/harjoittelupaikka** ja **harjoittelija** toteavat seuraavaa:

KOHTA 1 – Sopimuksen tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on määritellä **korkeakoulun, työnantajan ja harjoittelijan** välisen kumppanuuden olosuhteet, jonka tuloksena vähintään yksi opiskelija suorittaa ohjelman **[kirjoita tähän työssä oppimisen ohjelman nimi]**.

Tämä sopimus mahdollistaa sen, että **harjoittelija** voi soveltaa akateemisissa opinnoissa hankkimiaan tietoja ja näin edistää sellaisen osaamisen hankkimista, joka valmistaa häntä tekemään ammatillisia tehtäviä, edistää hänen työllistymistään ja tukee häntä yrittäjämäiseen toimintaan.

KOHTA 2 – Työssä oppimisen ja henkilökohtaisen oppimissuunnitelman organisointi

Kohdassa 1 mainitun ohjelman käytännöllinen osa tapahtuu **työnantajan** tiloissa. Alkamis- ja päättymisaika, tuntimäärät, koulutusohjelma, tavoitteet ja kompetenssit, oppimisen arviointi, tukitoimet ja muut yksityiskohdat ovat tämän sopimuksen liitteenä olevassa *Henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa*³, joka on tämän sopimuksen olennainen osa.

Työssä oppimisen aikataulut sovitaan **työnantajan** toimialan luonteen ja tilanteen mukaisiksi. Aikataulujen on oltava sovitettavissa **harjoittelijan** akateemisiin, koulutuksellisiin ja läsnäolo- ja osallistumisvaatimuksiin siten kuin **korkeakoulu** ne on määrittänyt. Työssä oppimisen kesto ei saa ylittää ohjeissa määriteltyä aikaa.

KOHTA 3 – Korkeakoulun velvollisuudet

Korkeakoulu sitoutuu:

- ▲ Nimeämään korkeakouluohjaajan, joka seuraa työssä oppimisen ohjelman kehittämistä ja työskentelee yhdessä **työnantajan** nimeämän työnpaikkaohjaajan kanssa ohjeissa määriteltyjen asioiden ja tehtävien parissa.
- ▲ Laatii jokaiselle **harjoittelijalle** *Henkilökohtaisen oppimissuunnitelman*, jonka yksityiskohdat on kuvattu kohdassa 2.
- ▲ Tarjoamaan työssä oppimishjelmalle välttämättömät koulutukselliset, aineelliset ja inhimilliset resurssit siten kuin ne on kuvattu ohjelman opetussuunnitelmassa ja *henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa*.
- ▲ Pitämään yllä kuukausittaista läsnäolokirjaa, joka pohjautuu **korkeakoulun** laatimiin läsnäololomakkeisiin, jotka annetaan **harjoittelupaikan** käyttöön.
- ▲ Toimittamaan **harjoittelupaikalle** työssä oppimisen lopussa **harjoittelijan** allekirjoittamana vuosittainen osallistumistodistus.
- ▲ Luomaan ja pitämään yllä "harjoittelijan kansiota", jossa on harjoittelusopimus, henkilökohtainen oppimissuunnitelma ja muu työssä oppimiseen liittyvä tukimateriaali ja dokumentaatio (muun muassa palautetut oppimistehtävät, kokeet, edistymistä koskevat arviot jne.).

KOHTA 4 – Työnantajan/harjoittelupaikan velvollisuudet

Työnantaja/harjoittelupaikka sitoutuu:

- ▲ Organisoimaan **harjoittelijan** työajat koulutusohjelman aikatauluja kunnioittaen. **Työnantaja/harjoittelupaikka** antaa **harjoittelijan** osallistua valmistumisen edellyttämiin opintojaksoihin ja arviointeihin.
- ▲ Antamaan **harjoittelijan** osallistua kokeisiin, sillä yhteistyösopimuksen ymmärtää, että opiskelijan on seurattava koulutusohjelmansa opetussuunnitelmaa.
- ▲ Antamaan **harjoittelijan** harjoitella sellaisia ammatillisia toimintoja, jotka liittyvät hänen opiskelemaansa pätevyyteen
- ▲ Nimeämään työnpaikkaohjaajan, jonka vastuulla on **harjoittelijan** toivottaminen tervetulleeksi, informoiminen ja harjoittelijan arviointi **harjoittelupaikassa**. Nimitetty työnpaikkaohjaaja ja **korkeakoulussa** työskentelevä korkeakouluohjaaja tekevät yhteistyötä ja vaihtavat kaikkea sellaista tietoa, josta on hyötyä **harjoittelijan**

³ Katso tämän dokumentin liite 2.

edistymiselle. Työpaikkaohjaaja toimittaa korkeakouluohjaajalle **harjoittelijan** suoritusta koskevan loppuraportin. Raportin tulee sisältää tiedot **harjoittelupaikassa** käytetystä ajasta, työtunneista, suoritetuista työtehtävistä ja muusta osallistumisesta ja luonteesta, **harjoittelijan** suoriutumisesta ja hankitusta osaamisesta.

- ▲ Seuraamaan **harjoittelijan** poissaoloja ja ilmoittamaan ne **korkeakoululle**.
- ▲ Antamaan **opiskelijan** tehdä kaikki opintoihinsa liittyvät työt **harjoittelupaikalla** olemanaan aikana.
- ▲ Keräämään ja toimittamaan **korkeakoululle** kaiken olennaisen dokumentaation (esim. työsuoritukset kuten raportit tai analyysit, edistymistä koskevat arvioivat jne.) pidettäväksi "harjoittelijan kansiossa"
- ▲ Tarjoamaan resurssit ja palvelut, joita vaaditaan varmistamaan suunniteltujen harjoitteluun liittyvien tehtävien hoitaminen ottaen huomioon erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä koskevan lainsäädännön [MAINITSE ASIANOMAISIA henkilöitä koskevat oikeudet].
- ▲ Noudattamaan asianmukaisia kyseistä **harjoittelupaikkaa** koskevia terveystä ja turvallisuutta koskevia säännöksiä ja tiedottamaan ja kouluttamaan **harjoittelijaa** varmistaen, että hän noudattaa säännöksiä.

Työskentelyn keskeytyessä **harjoittelupaikka** ilmoittaa asiasta välittömästi **korkeakoululle**.

Harjoittelusopimuksen keskeytyessä **harjoittelupaikka** ilmoittaa asiasta **koulutuksen järjestäjälle** ja tarvittaessa harjoittelun rahoittajalle ja muille asiaan liittyville viranomaisille.

Korkeakouluohjaajalle ja työpaikkaohjaajalle voidaan järjestää täydennyskoulutusta, jossa voidaan jakaa ohjelman suunnittelua, toteutusta ja arviointia koskevia kokemuksia. Näin voidaan tukea kohdassa 1 mainitun tutkinnon hankkimista ja ulkoisen ja sisäisen koulutuksen kytkeytymistä toisiinsa.

KOHTA 5: Harjoittelijan velvollisuudet

Harjoittelijan tulee noudattaa **harjoittelupaikan** sisäisiä sääntöjä ja ohjaajaltaan saamia ohjeita.

Harjoittelijan tulee tehdä hänelle annetut tehtävät huolellisesti ja noudattaa ammattiin liittyvää salassapitovelvollisuutta harjoittelunsa aikana ja sen jälkeen.

Harjoittelija pitää päiväkirjaa tai yksityiskohtaista muistikirjaa, jossa hän kuvaa:

- a) oppimiaan asioita,
- b) asioita, jotka hän on tiennyt, mutta joita hän on nyt voinut soveltaa todellisiin tilanteisiin,
- c) jatkossa muistettavia asioita, jotka tekevät hänen toiminnastaan parempaa.

Päiväkirja on pidettävä ajan tasalla ja se on tarvittaessa pystyttävä näyttämään työpaikka- tai korkeakouluohjaajalle. Päiväkirja on työväline, jonka avulla voidaan osoittaa harjoittelijan edistyminen ja osaamisen kehittyminen sekä ottaa nämä asiat keskusteltavaksi. Päiväkirja on osa **korkeakoulun** ylläpitämää "harjoittelijan kansiota".

Harjoittelijan on tehtävä **korkeakoululle** asianmukainen selvitys poissaoloistaan. Poissaolojen perusteet sovitaan korkeakoulu- ja työpaikkaohjaajan kesken ottaen huomioon **harjoittelijaa** koskevan lainsäädännön.

KOHTA 6: Taitojen arviointi ja niistä annettava todistus

1. **Korkeakoulu** määrittelee henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa yhdessä **harjoittelupaikan** kanssa ottaen huomioon alansa lainsäädännön ja säännöt:

- a) osaamistavoitteet teoreettisina ja käytännöllisinä taitoina;
- b) välittömän, suorituksen aikana tapahtuvan ja päättöarvioinnin sekä mahdollisuuksien mukaan myös haluttavan käyttäytymisen arvioinnin menetelmät ja kriteerit;
- c) uudelleenjärjestelyt ja tukitoimet arvioinnin mahdollisesti keskeytyessä.

2. Kohdassa 1 mainittujen kriteerien ja soveltuvan lainsäädännön perusteella **korkeakoulu harjoittelupaikan** tuella seuraa ja arvioi oppimista ja toteuttaa harjoittelun päättöarvioinnin, sisällyttää arvioinnit "harjoittelijan kansioon" ja tiedottaa arvioinnin tulokset harjoittelijalle. in
3. Ollakseen oikeutettu päättöarviointiin ja todistukseen **harjoittelijan** on harjoittelun loppuun mennessä oltava suorittanut vähintään kolme neljäsosaa harjoittelun korkeakoulussa suoritettavasta osuudesta ja vähintään kolme neljäsosaa harjoittelupaikalla suoritettavasta osuudesta siten kuin henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa on määritelty. Kolmen neljäsosan suoritusvaatimus korkeakoulussa ja harjoittelupaikassa tapahtuvasta harjoittelusta koskee myös harjoittelun vuosittaista jakautumista, jotta harjoittelija voi jatkaa harjoittelua seuraavana vuonna.
4. Harjoitteluohjelman päättöarviointi toteutetaan ottaen huomioon asiaan liittyvän lainsäädännön hyödyntäen korkeakouluohjaajan ja työpaikkaohjaajan "harjoittelijan kansioon" tekemiä arviointeja ja henkilökohtaista oppimissuunnitelmaa.
5. Mikäli **harjoittelija** ei täytä henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa määriteltyjä minimitaloiteita, **korkeakoulu** voi **harjoittelupaikan** kanssa sopien tarjota hänelle mahdollisuuden esimerkiksi:
 - a) Suorittaa kokeet uudestaan
 - b) Pidentää harjoittelujaksoa siten, että työtehtävät saatetaan loppuun tai
 - c) Antaa todistuksen pienemmästä harjoittelujaksosta
6. **Harjoittelijalla** on harjoitteluohjelman keskeytyessä oikeus saada hankkimistaan taidoista todistus, mikäli harjoittelu on jatkunut vähintään kolme kuukautta.

KOHTA 7: Seuranta ja valvonta

Jotta hyvä koordinaatio, seuranta ja toiminnan optimaalinen kehittäminen olisi mahdollista, korkeakoulun ja harjoittelupaikan vastuullisten henkilöiden sekä korkeakouluohjaajan että työpaikkaohjaajan on oltava säännöllisesti yhteydessä, järjestettävä tarvittaessa (kasvokkaisia tai virtuaalisia) tapaamisia ja on keskenään sovittava kaikki sopimuksen toimeenpanoon liittyvät asiat.

KOHTA 8: Harjoittelijan taloudelliset palkkiot ja palkitseminen

Harjoittelijalle maksetaan kansallisen lakisäädännön mukainen korvaus. Mikäli **harjoittelija** ja **harjoittelupaikka** haluavat harjoitteluohjelman päätyttyä jatkaa sopimuksen kestoja, on tähän liittyvät maksettavaa korvausta ja muita seikkoja koskevat muutokset kirjattava alkuperäisen sopimuksen liitteeseen.

Sopimusosapuolet ottavat huomioon, että **harjoittelijalle** maksettava korvaus ei saa olla pienempi kuin kansallisen lainsäädännön määrittämä minimipalkka. Mikäli tämä minimipalkka nousee, on vastaava muutos tehtävä myös **harjoittelijan** korvaukseen (tarvittaessa takautuvasti).

KOHTA 9: Sovellettava työlainsäädäntö

TÄHÄN KIRJATAAN työlainsopimusta koskevat asiat ja todetaan, että harjoitteluohjelmaa ei voida käyttää korvaamaan muita, pysyviä työtehtäviä.

Siinä tapauksessa, että harjoittelija harjoitteluohjelmansa päätyttyä jatkaa työskentelyä harjoittelupaikassa, harjoittelujakso **otetaan / ei oteta** huomioon laskettaessa kokemuslisiä tai vastaavia menettelyjä **tai** se luetaan koeajaksi, mikäli muut ohjeet eivät toisin määrää.

KOHTA 10: Sopimuksen muuttaminen ja irtisanominen

Tätä sopimusta voidaan muuttaa kaikkien kolmen osapuolen – harjoittelijan, työnantajan ja korkeakoulun – yksimielisellä päätöksellä; kaikki muutokset pitää kirjata sopimukseen.

Tämä sopimus umpeutuu siinä mainittujen toimenpiteiden toteuduttua tai mikäli on erityisiä laissa XXX mainittuja tai muita syitä sen irtisanomiseen. If at the moment of resolution, the **apprentice** is enrolled in an apprenticeship programme and still engaged with the **enterprise**, the Agreement will continue to have full effect until it is terminated.

Sopimuksen irtisanomiseen liittyen on sovittava asianmukaisista korvauksista.

KOHTA 11: Erimielisyydet ja niiden ratkaisu

Sopimuksen tulkintaan, muuttamiseen, muokkaamiseen, irtisanomiseen ja sopimuksesta koituviin vaikutuksiin liittyvät erimielisyydet on ratkaistava kaikkien kolmen sopijaosapuolen kesken. Mikäli yhteisymmärrystä ei saavuteta, ratkaistaan erimielisyydet kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Sopimuksesta laaditaan kolme samansisältöistä kappaletta, yksi kullekin sopijaosapuolelle, jonka kaikki allekirjoittavat sopimus proof of compliance with what has been agreed, both parties sign all the pages of the agreement, in triplicate, at the place and on the date stipulated in the heading of this agreement.

[Paikka XXX], [PÄIVÄ/KK/VUOSI]

Työnantaja	Korkeakoulu	Harjoittelija
Etunimi SUKUNIMI	Etunimi SUKUNIMI	Etunimi SUKUNIMI
Asema	Asema	Opiskelijanumero
Allekirjoitus	Allekirjoitus	Allekirjoitus

Liite 2: Henkilökohtaisen oppimissuunnitelman malli

Tässä mallissa yhdistetään kaikki henkilökohtaiseen oppimissuunnitelmaan suosituksessa esitetyt asiat. Mikäli tästä suunnitelmasta jättää jotain pois, on syytä varmistaa, tulisiko vastaavat asiat lisätä harjoittelijan sopimukseen.

HENKILÖKOHTAINEN OPPIMISSUUNNITELMA

Tavoitetutkinto

OSIO 1: TYÖNANTAJA

Yleisinformaatio

Nimi

Osasto

Laitos/yksikkö

Y-Tunnus

Puhelin

Sähköposti

Fax

Työnantajan edustaja

Nimi

Henkilötunnus

Työpaikkaohjaaja

Nimi

Puhelin

Sähköposti

Nimike

Asiantuntijuusalue:

Työkokemus vuosina

OSIO 2: KORKEAKOULU

Yleisinformaatio

Nimi

Osasto

Laitos/yksikkö

Y-tunnus

Puhelin

Sähköposti
Fax
Verkosto (jos on)
Korkeakoulun edustaja
Nimi
Henkilötunnus
Korkeakouluohjaaja
Nimi
Henkilötunnus
Puhelin
Sähköposti
Tehtävä: Asiantuntijuusalue:
Työkokemus vuosina

OSIO 3: HARJOITTELIJA

Henkilötiedot

Nimi
Opiskelijanumero
Kansallisuus
Oleskeluluvan numero ja kesto (mikäli on)
Korkein suoritettu tutkinto ja edellinen läsnäolovuosi
Nyt suoritettavan tutkinnon nimi:

Muu kokemus

Harjoittelut	Alkaen ___/___/___ asti ___/___/___ Paikka: _____ Kuvaus: _____
Muu tutkintoon liittyvä työkokemus	Alkaen ___/___/___ asti ___/___/___ Nimi _____ Kuvaus _____
Muu työkokemus	Alkaen ___/___/___ asti ___/___/___ Paikka: _____ Kuvaus: _____

Muu kokemus	Alkaen ___/___/___ asti ___/___/___ Paikka: _____ Kuvaus: _____
Osaamisen tunnustaminen⁴	
Tunnustamismenettelyjen kuvaus	
Hankitun osaamisen näyttöjen ja arvioinnin kuvaus	
Hankitun osaamisen kuvaus	
Sopimuksen keston ja osaamisen hankkimisen polun ja työtehtävien mahdollinen uudelleenmäärittäminen aiemmin hankitun osaamisen perusteella	

OSIO 4: HARJOITTELUPROJEKTI

Koulutuksellisen toiminnan kuvaus:

Työssäoppimisen kesto:

Koulutuspaikan kuvaus:

Koulutustavat:

Koulutuksen aikana suoritettavat oppimistehtävät:

Koulutuksen aikana hankittava osaaminen:

Muut tuotokset tai osaaminen, jota harjoittelun ohessa opitaan:

OSIO 5: OPPIMISEN ARVIOINTI

Kuvaus harjoittelun alussa, sen aikana ja sen päätteeksi tehtävän arvioinnin kriteereistä ja menetelmistä, ja tarvittaessa myös käyttäytymisestä sekä harjoittelun ja sen arvioinnin keskeytyessä tarjottavista tukitoimista.

OSIO 6: LAINSÄÄDÄNNÖLLISET NÄKÖKOHDAT

Oletettu rekisteröinti-aika:

Sopimuksen kesto (tunteina)

Oletettu päättymisaika:

⁴ "Osaamisen tunnustamisella ja tunnustamisella" tarkoitetaan tässä formaalissa, non-formaalissa tai informaalisissa ympäristössä tapahtuneen oppimisen viralliseen tunnustamiseen.

Sovellettava kansallinen työsopimus Sopimuksen taso Alussa _____ Sopimuksen päättyessä _____
Sopimustyyppi ☐ Kokoaikainen ☐ Osa-aikainen (erittely _____)
Korvaus/Palkkio (euroa/kk)

Paikka [XXX], aika [PÄIVÄ/KK/VUOSI]

Työnantaja	Korkeakoulu	Harjoittelija
Etunimi SUKUNIMI	Etunimi SUKUNIMI	Etunimi SUKUNIMI
Asema	Asema	Opiskelijanumero
Allekirjoitus	Allekirjoitus	Allekirjoitus

Refining HE Apprenticeships with Enterprises in Europe

Korkeakoulujen työssä oppimisen ohjelmat ovat neuvokas järjestelmä antamaan korkea-asteen opiskelijoille sekä akateemista että käytännön kokemusta. Ohjelmille tärkeä ominainen piirre on, että korkeakoulut ja työpaikat työskentelevät yhdessä kouluttaakseen synnyttääkseen työelämän tarvitsemia ammattilaisia ja varmistuen, että osaaminen ei ole vain opittua, vaan sitä on myös harjoiteltu käytännön työympäristöissä. Työssä oppiminen auttaa harjoittelijoita saamaan kokemusta, jota nuoret opiskelijat eivät vielä ole hankkineet ja antaa heille mahdollisuuden soveltaa käytäntöön opiskelemiaan teorioita.

On tärkeää laatia sopimus, joka suojaa ja korostaa kaikkien mukana olevien osapuolten – korkeakoulun, työpaikan ja harjoittelijan – asemaa ja vastuita.

Tämä dokumentti on opas korkeakoulujen työssä oppimisen ohjelmissa käytettävien omien sopimusmallien laatimiseen. Tarkoituksena on antaa lukijalle näkökulmia ja ideoita tämän tärkeän sopimuksen tekemiseen. Opas mahdollistaa joustavuuden korkeakoulujen, alueellisten tai kansallisten vaatimusten mukaisesti ja korostaa niitä tekijöitä, jotka ApprEnt-hankkeen kokemusten mukaan on tarpeen sisällyttää sopimukseen.

